

Dagvattenpolicy samt Riktlinjer för hantering av dagvatten

En del av Östhammars
kommuns VA-plan

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2024-11-05 §182
Ersätter	-
Gäller för	Kommunstyrelsen, Bygg- och miljönämnden och Östhammar Vatten
Dokumentansvarig	Samhällsbyggnadschef

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Vad är dagvatten?.....	3
Dagvattenpolicy – en del av kommunens VA-plan	3
Tillämpning	4
Avgränsning	4
Dagvattenpolicy	5
Riktlinjer för dagvattenhantering i Östhammars kommun.....	5
1. Övergripande riktlinjer	5
2. Dagvattenhantering i samhällsplanering	8
3. Dagvattenhantering vid projektering och exploatering	10
4. Dagvattenhantering inom kommunal verksamhet.....	11
Ordlista	13

Detta projekt har delfinansierats genom statsstöd till lokala vattenvårdsprojekt förmedlade av Länsstyrelsen i Uppsala län.

Inledning

Detta dokument, som innehåller såväl *Dagvattenpolicy* som *Riktlinjer för hantering av dagvatten*, utgör underlag för kommunens fortsatta arbete med dagvatten. I dokumentet beskrivs vilka grundprinciper som gäller för hantering av dagvatten inom Östhammars kommun.

Inför framtagandet av policy och riktlinjer har det även gjorts en sammanställning av dagvattensituationen i Östhammars kommun; *Nulägesbeskrivning för dagvatten*. I nulägesbeskrivningen beskrivs befintliga dagvattenanläggningar samt utmaningar, möjligheter och behov av ytterligare underlag. I nulägesbeskrivningen finns även en inledande del med beskrivning av till exempel relevanta lagar, berörda aktörer och ansvarsfördelning.

Parallellt med framtagandet av policy och riktlinjer har det även tagits fram en *Handlingsplan för dagvattenåtgärder*. I handlingsplanen identifieras ett antal åtgärder som bedöms utgöra viktiga steg i kommunens fortsatta arbete med att uppnå dagvattenhantering i enlighet med dagvattenpolicy och riktlinjer.

Vad är dagvatten?

Dagvatten är tillfälliga flöden av vatten som rinner av från till exempel tak, gator och andra hårdgjorda ytor. Begreppet dagvatten används för vatten inom områden med bebyggelse. Det mesta av dagvattnet är regn- eller smältvatten men det kan också komma från marken när grundvatten tillfälligt tränger upp. Även dräneringsvatten från husgrundsdräneringar ingår i begreppet.

Dagvattenpolicy – en del av kommunens VA-plan

Östhammars kommun påbörjade under 2020 arbetet med att ta fram en vatten- och avloppsplan, en så kallad VA-plan. Med VA-planen vill kommunen skapa en långsiktigt hållbar plan för hur VA-försörjningen, kommunal och enskild, ska utvecklas för att uppfylla nuvarande och framtida behov och krav. VA-planen är även ett viktigt underlag för kommunens arbete med att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten.

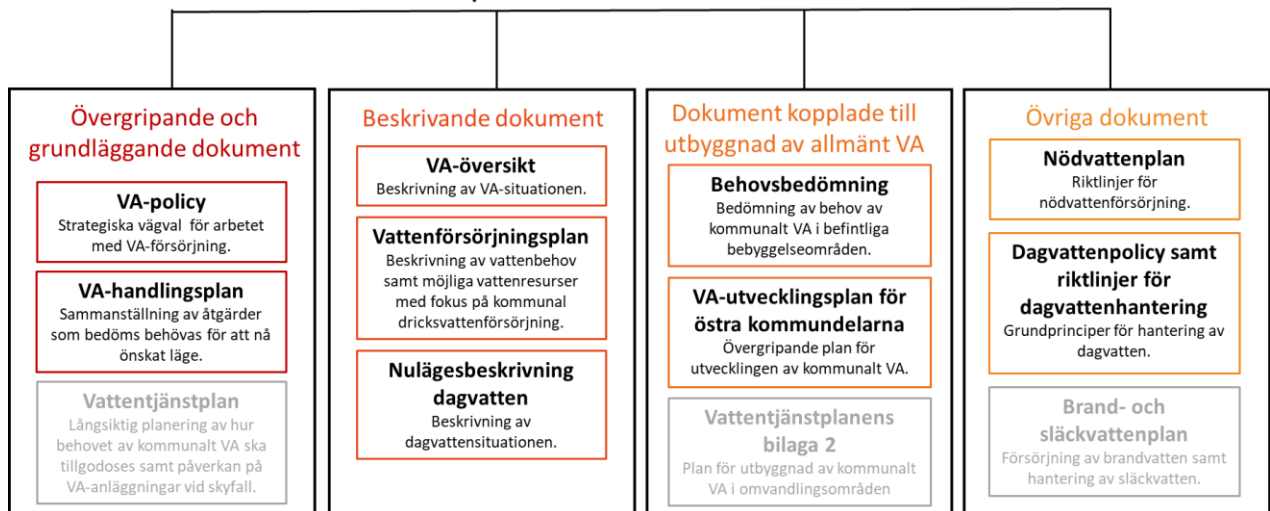
VA-planen utgörs av en samling dokument eller delplaner¹ (se figur 1), bland annat VA-policy och VA-handlingsplan som antogs av kommunfullmäktige i december 2021 (KF 2021-12-14 § 193). VA-policy och de ställningstaganden som finns i den har, tillsammans med nulägesbeskrivning för dagvatten, varit viktiga underlag vid framtagandet av dagvattenpolicy och riktlinjer för dagvattenhantering. En av åtgärderna i VA-handlingsplanen (åtgärd D3) är att ta fram en dagvattenpolicy.

I juni 2022 fattade riksdagen beslut om ändringar i lagen om allmänna vattentjänster (LAV) som bland annat innebär att alla kommuner ska ha en vattentjänstplan. Östhammars kommuns första vattentjänstplan är när detta skrivs under framtagande och även den kommer utgöra en del av kommunens VA-plan. Minst vart fjärde år ska kommunfullmäktige pröva om

---

¹ Samtliga dokument finns samlade på kommunens hemsida:
<https://www.osthammar.se/sv/dokument/planer/vatten--och-avloppsplan/>.

VA-plan för Östhammars kommun

Figur 1. Schematisk bild över Östhammars kommuns VA-plan och dess ingående dokument. Dokument i grått är under framtagande.

vattentjänstplanen är aktuell. Denna dagvattenpolicy med tillhörande riktlinjer samt nulägesbeskrivning för dagvatten kommer vara viktiga underlag inför aktualitetsprövning och framtagandet av kommande vattentjänstplaner.

Tillämpning

Dagvattenpolicyn och riktlinjerna riktar sig till bland annat tjänstepersoner, politiker, fastighetsägare, verksamhetsutövare och exploatörer. Policyn och riktlinjerna ska följas i plan- och bygglovsprocessen, vid klimatanpassningsåtgärder, vid tecknande av exploateringsavtal, vid framtagande av kravspecifikationer för upphandlingar, vid kommunalt drivna exploateringsprojekt samt i kommunförvaltningens och Gästrike Vattens övriga arbete.

Policyn och riktlinjerna tar framförallt sikte på dagvattenhantering i ny eller förändrad bebyggelse men är även vägledande för befintlig bebyggelse. Dagvattenhanteringen är naturligtvis av stor vikt även i befintlig bebyggelse men förutsättningarna ser annorlunda ut än för ny bebyggelse, både när det gäller de fysiska förutsättningarna och möjligheterna för kommunen att ställa krav. För kommunen finns viss möjlighet att ställa krav på åtgärder även inom befintlig bebyggelse, främst via tillsyn enligt miljöbalken. Kommunen har även möjlighet att vidta åtgärder inom det egna fastighetsbeståndet och att uppmuntra och underlätta för privata fastighetsägare att vidta åtgärder.

Avgränsning

Skyfall² och skyfallshantering har inte ingått i arbetet med framtagande av denna policy och dess riktlinjer men berörs ändå vid några tillfällen. Skyfallshantering och dagvattenhantering går i delar in i varandra men det finns även mycket som skiljer dem åt, bland annat när det gäller ansvar.

² Kraftiga regn under en kort period kallas skyfall. Enligt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institutets (SMHI) definition är skyfall regn med en intensitet som är större än 50 millimeter per timme eller större än 1 millimeter per minut.

Dagvattenpolicy

I Östhammars kommun ska dagvatten som resurs utgöra en integrerad och naturlig del av bebyggelseutvecklingen och bidra till god livsmiljö för människor, djur och växter. Dagvattenhanteringen ska utformas för att begränsa risken för översvämning och risken för förorening av yt- och grundvatten.

Riktlinjer för dagvattenhantering i Östhammars kommun

1. Övergripande riktlinjer

1.1 Dagvattenhantering ska beaktas i alla skeden av samhällsbyggnadsprocessen och i samverkan mellan berörda aktörer för att säkerställa att såväl planering som genomförande görs utifrån ett helhetsperspektiv.

Dagvatten är ett delat ansvar mellan flera olika aktörer – fastighetsägare och exploatörer har i likhet med kommunen viktiga roller när det kommer till dagvattenhantering i samhällsbyggnadsprocessen. Genom att beakta dagvattenfrågan i alla skeden av samhällsbyggnadsprocessen, från kommunens övergripande planering via detaljplanering, bygglov och anläggande till drift och underhåll av anläggningarna, skapas förutsättningar för långsiktiga och robusta lösningar för dagvattenhantering. Tidig och återkommande dialog och samverkan mellan berörda aktörer i samhällsbyggnadsprocessen är en viktig grund för detta.

1.2 Dagvattenhanteringen ska styras av dagvattnets mängd och kvalitet samt av kvaliteten på mottagande yt- eller grundvatten. Risken för översvämning och förorening ska begränsas genom dagvattenlösningar som är anpassade efter såväl områdenas som mottagande vattenförekomsters³ behov.

Dagvattenhanteringen behöver utformas för att hantera den problematik som föroreningar och stora vattenflöden innebär. Mängden dagvatten och vilka eventuella föroreningar det innehåller är avgörande för hur dagvattnet bör hanteras men även områdets förutsättningar samt kvaliteten på det vatten (yt- eller grundvatten) som dagvattnet leds till är avgörande för val av dagvattenlösning.

1.3 Dagvatten ska renas och fördröjas så nära källan som möjligt. Lokalt omhändertagande av dagvatten förespråkas och uppmuntras där det är möjligt och lämpligt.

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att dagvattnet tas omhand inom den fastighet där det uppkommer. Omhändertagande på fastigheten innebär att dagvattenflödet från fastigheten minskar och/eller fördröjs vilket ger en minskad belastning på befintligt dagvattensystem.

---

³ En vattenförekomst är en specifik vattensamling i naturen av en viss geografisk storlek, till exempel en sjö eller en kustvik. Vilka vatten som är vattenförekomster beslutas av Vattenmyndigheterna.

Vid lokalt omhändertagande kan dagvattnet infiltreras i marken på fastigheten och/eller samlas upp. Infiltration av dagvatten innebär minskad spridning av eventuella föroreningar och bidrar till grundvattenbildning. Insamling av dagvatten kan till exempel göras i regnvattentunnor och användas till bevattning inom den egna fastigheten och på så vis komma till nytta för fastighetsägaren. På fastigheter med större flöden eller större behov av rening av vatten (exempelvis flerfamiljshus eller industrifastigheter) kan LOD även innebära inrättande av större dagvattenanläggningar inom den egna fastigheten som till exempel svackdiken, underjordiska fördröjningsmagasin eller dagvattendammar.

LOD är ofta ett resurseffektivt sätt att hantera dagvatten men under vissa omständigheter är LOD inte möjligt eller lämpligt. Det kan till exempel bero på att markförhållandena är olämpliga för infiltration eller att dagvattnet är förorenat så att mer avancerade reningsmetoder behövs.

Inom verksamhetsområde för dagvatten har kommunen (VA-huvudmannen) ansvar för dagvattenavledning från förbindelsepunkten och fastighetsägaren ansvar till förbindelsepunkten. Det hindrar dock inte kommunen från att uppmuntra fastighetsägare att, på frivillig basis, omhänderta det dagvatten som uppkommer på den egna fastigheten (se även riktlinje 4.3).

1.4 Infiltration av förorenat dagvatten ska inte ske i närheten av grundvattentäkter och infiltration av dagvatten är inte lämpligt i områden med förorenad mark.

Förorenat dagvatten som infiltreras ner i marken riskerar att förorena underliggande grundvatten vilket kan ge långvariga negativa effekter på grundvattentäkter och dricksvattenförsörjningen. För grundvattentäkter med aktuella vattenskyddsföreskrifter är infiltration av förorenat dagvatten oftast reglerat i föreskrifterna men även grundvattentäkter utan aktuella föreskrifter behöver skyddas mot föroreningar.

Om dagvatten, även om det inte är förorenat, infiltreras i förorenad mark riskerar vattnet att bidra till spridning av föroreningarna i mark och till såväl grund- som ytvatten.

1.5 Dagvattenhanteringen ska anpassas till förväntade förändrade nederbörds- mängder med fokus på att begränsa risken för översvämning samt de skador som översvämningar riskerar att orsaka.

Klimatförändringar förväntas bland annat leda till att de totala nederbörds- mängderna ökar men även till ökat antal tillfällen med intensiv nederbörd. Ökad nederbörd och mer intensiva regnfall ökar risken för översvämningar, både till följd av vatten som inte rinner undan och till följd av höjda nivåer i vattendrag och hav. Dagvattenhanteringen, både i ny och i befintlig bebyggelse, bör utformas med hänsyn taget till dessa förväntade förändringar så att större mängder vatten kan hanteras utan att skador uppstår.

Dagvatten kan även nyttjas för hantering av andra förväntade klimatförändringar, till exempel kan insamlat dagvatten från nederbördsrika perioder användas som vattenkälla vid torka och öppna vattenytor kan bidra till att sänka temperaturen inom bebyggda områden.

1.6 Möjligheten att nyttja dagvatten som resurs ska tas tillvara genom att använda dagvatten för att skapa mervärden och/eller som alternativ vattenkälla.

Dagvattenhantering behöver utformas för att motverka de problem som dagvatten kan orsaka, framförallt i form av översvämningar och föroreningar av grund- och ytvatten, men dagvatten kan även vara en resurs.

Dagvatten kan till exempel användas för att skapa dammar eller andra öppna vattenytor som bidrar till en attraktiv boendemiljö och gynnar biologisk mångfald. Dagvatten kan även användas som alternativ till dricksvatten för ändamål där det inte finns behov av dricksvattenkvalitet, exempelvis till bevattning i trädgårdar och av andra grönytor, fyllning av pooler, spolning av toaletter, sopning av gator eller brandsläckning. Användning av dagvatten istället för dricksvatten innebär minskad belastning på dricksvattentäkter och minskade kostnader för vattenanvändning.

1.7 Dagvatten ska avledas skiljt från spillvatten⁴ och ett aktivt arbete ska bedrivas för att minska avledning av dagvatten i spillvattenledningar.

Avledning av dagvatten tillsammans med spillvatten riskerar att orsaka översvämningar och bräddningar av orenat avloppsvatten⁵ som annars hade kunnat undvikas. Dagvatten som leds till avloppsreningsverk leder dessutom till onödigt hög energi- och kemikalieanvändning samt riskerar att negativt påverka processen i reningsverken.

I en del äldre områden finns kombinerade ledningar för spill- och dagvatten vilket innebär att båda typerna av avloppsvatten avleds i samma ledningsnät och att även dagvatten leds till avloppsreningsverk. Det finns även fastigheter där dagvatten felaktigt är påkopplat på spillvattenledningsnätet.

Vid utbyggnad av ledningsnät läggs numera alltid separata ledningar för spill- och dagvatten. I äldre områden finns det dock ett behov av att göra en översyn av ledningsnätet för att eventuellt separera ledningarna. Påkoppling av dagvatten på spillvattennätet är inte tillåtet och i de fall det förekommer finns möjlighet för VA-huvudmannen att ställa krav på att det åtgärdas.

---

⁴ Spillvatten är förorenat vatten från till exempel toaletter, dusch och tvätt.

⁵ Avledning av dagvatten i spillvattenledningar är en av flera källor till så kallat ovidkommande vatten i spillvattenledningsnätet. VA-huvudmannen bedriver redan idag ett löpande arbete med att minska mängden ovidkommande vatten.

2. Dagvattenhantering i samhällsplanering

2.1 Vid framtagande av detaljplaner ska dagvattensituationen alltid utredas. Planmässiga och ekonomiska förutsättningar för dagvattenhanteringen för aktuellt område ska säkerställas.

Vid detaljplanläggning ska kommunen visa hur dagvattenhanteringen kan lösas för det aktuella området samt utreda om det finns ett behov av allmän dagvattenhantering.

Vid behov ska ytor för dagvattenhantering avsättas inom planområdet, oavsett om hanteringen av dagvatten ska lösas i enskild eller kommunal regi. Dagvattensituationen i området samt eventuella behov av åtgärder ska beskrivas i planbeskrivningen så att planens intentioner för dagvattenhantering tydligt framgår.

En utredning behöver alltid göras⁶ men omfattningen på utredningen kan variera. Avgörande för omfattningen på utredningen är bland annat områdets egenskaper och karaktär (till exempel topografi, markens genomsläpplighet och översvämningsrisk) men även vilken typ av verksamhet som planen medger och mottagande yt- eller grundvattens känslighet.

För att säkerställa att ekonomiska och praktiska förutsättningar finns för genomförandet av föreslagna åtgärder är det viktigt att kostnad och ansvar för såväl anläggande av föreslagen dagvattenlösning som efterföljande drift och underhåll utreds och beaktas redan vid planläggning.

2.2 Vid detaljplanering ska markanvändning, tomtstorlek och utnyttjandegrad anpassas för att skapa förutsättningar för omhändertagande av dagvatten på den egna fastigheten samt för infiltration inom planområdet.

I samband med detaljplanering av nya områden finns det möjlighet att, utöver planbestämmelser om markanvändning, införa bestämmelser om såväl tomtstorlek som om utnyttjandegrad och markens genomsläpplighet.

Genom att minimera andelen hårdgjord yta skapas förutsättningar för naturlig infiltration och grundvattenbildning vilket kan minska konsekvenserna av kraftiga regn eller skyfall. Områden för infiltration bör, förutsatt att markförutsättningar och förväntade föroreningshalter innebär att det är lämpligt, avsättas i anslutning till vägar och andra hårdgjorda ytor.

Vilka bestämmelser som ska gälla för ett visst område hanteras i det aktuella planärendet. En utgångspunkt i Östhammars kommun, utifrån dagvattenperspektivet, är dock att tomtstorleken för småhus bör vara minst 900 kvadratmeter samt att utnyttjandegraden bör vara maximalt 25-30 procent för småhusbebyggelse och 35-40 procent för bebyggelse med flerfamiljshus.

---

⁶ Till stöd för vad som bör ingå i en dagvattenutredning finns en checklista framtagen av Gästrike Vatten.

Genom att vid detaljplanering säkerställa att det finns goda förutsättningar för att ta hand om dagvatten inom den egna fastigheten, eller åtminstone inom planområdet, minskas behovet av allmän dagvattenhantering och därmed även kostnaden för anslutning till den allmänna dagvattenanläggningen.

2.3 Lågt liggande områden ska i möjligaste mån bevaras obebyggda och grönytor ska ligga lägre än byggnader och viktiga vägar.

Genom att undvika att placera ny bebyggelse på lågt liggande områden minskar risken för översvämning och skador på bebyggelse.

Obebyggda lågpunkter och grönområden kan fungera som fördröjningsmagasin för dagvatten och på så sätt minska risken för att bebyggelse och viktiga vägar översvämmas.

Viktiga underlag vid identifieringen av dessa områden är till exempel länsstyrelsens lågpunktskartering⁷ men även lokal kunskap om till exempel var i landskapet vatten blir stående vid snösmältning och kraftiga regn.

2.4 Möjligheten att avsätta multifunktionella ytor som kan användas för hantering av kraftiga regn och skyfall ska alltid utredas vid planering av nya områden och/eller vid ändring av befintliga områden. Naturliga lågpunkter inom bebyggelseområden bör nyttjas för dagvattenhantering.

Genom att vid planering av nya områden utreda möjligheten att nyttja större öppna ytor som avsätts för annan funktion, till exempel parker eller fotbollsplaner, för att fördröja dagvattenflöden kan områdets förmåga att kvarhålla vatten ökas och därmed minskas risken för att höga flöden orsakar skador på byggnader och vägar. Beroende på ytornas förutsättningar kan de även vara lämpliga för upplag av snö.

Lågpunkter bör undvikas vid exploatering eftersom det finns en risk att de översvämmas vid kraftiga regn och skyfall men de kan vara lämpliga ytor för att till exempel anlägga dagvattendammar.

2.5 Upplagsytor för snö ska finnas i alla nya områden. Ytornas placering ska väljas med hänsyn tagen till såväl risk för översvämning i samband med snösmältning som till eventuella föroreningar i snön.

Genom att säkerställa att det i alla nya områden finns lämpliga ytor avsatta för snösmältning kan risken för översvämning och skador i samband med snösmältning

---

⁷ Lågpunktskarteringen visar instängda områden som vid ett kraftigt regn kan bli vattenfyllda och samt hur avrinningen kan se ut i landskapet vid stora regnmängder. Det är i första hand en topografisk analys som inte tar hänsyn till markens infiltrationskapacitet eller befintliga åtgärder för att styra vattenflöden.

minimeras. Ytor bör finnas för såväl mindre, tillfälliga upplag (snösläpp) som större, mer långvariga upplag (snötippor)⁸.

Snö som röjts från vägar innehåller ofta både skräp och föroreningar. Det är därför viktigt att det vid val av plats för upplagsyta tas hänsyn till hur eventuella föroreningar kan påverka underliggande mark (se riktlinje 1.4 angående infiltration av dagvatten i mark).

3. Dagvattenhantering vid projektering och exploatering

3.1 Dagvattenhanteringen ska utformas utifrån ett helhetsperspektiv med hänsyn till bland annat intilliggande bebyggelses behov samt långsiktig drift och underhåll av dagvattenanläggningen. Den långsiktiga ansvars- och kostnadsfördelning ska utredas och klargöras så tidigt som möjligt i processen.

Vid utformning av dagvattenhantering, till exempel för ett nytt bostadsområde, bör hänsyn tas till eventuella behov av dagvattenhantering i såväl befintliga som planerade intilliggande områden. Ambitioner och intentioner i gällande detaljplan ska beaktas.

Drift och skötsel är avgörande för en långsiktigt fungerande dagvattenhantering. Vid utformningen av nya dagvattenanläggningar behöver hänsyn tas till den långsiktiga driften och skötseln.

Ansvarsfrågan kan ofta vara komplex för dagvattenhantering och ansvarsfördelningen behöver vara tydligt klargjord redan innan anläggningen inrättas⁹. Såväl fysiska förutsättningar som ansvars- och kostnadsfördelning behöver utredas och klargöras senast i samband med projektering.

3.2 Nya dagvattensystem ska utformas i enlighet med vad som framkommit under planeringsarbetet. Om nya dagvattensystem ska utformas för ett område där dagvattensituationen inte är utredd ska en utredning göras. Dagvattensystemet ska dimensioneras enligt Svenskt Vattens funktionskrav.

I samband med detaljplanering av nya områden eller ombyggnad av befintliga områden ska alltid dagvattenhanteringen utredas och det tas som regel fram en dagvattenutredning med förslag på åtgärder. Vid utformning och anläggande av nya dagvattenanläggningar är det viktigt att det som framkommit under planarbetet beaktas för att minska risken för skador och otillätlig miljöpåverkan.

Vid exploatering av områden som har en äldre detaljplan, eller som inte är planlagda, kan det saknas dagvattenutredning eller finnas en dagvattenutredning som inte längre

---

⁸ Uppläggning av snö kan i vissa fall vara anmälnings- eller tillståndspliktigt.

⁹ Anläggande, eller inrättande, av en dagvattenanläggning ska anmälas till Bygg- och miljönämnden.

bedöms vara aktuell. I sådana fall ska dagvattensituationen utredas på motsvarande sätt som för nya detaljplaner (se riktlinje 2.1).

Svenskt Vatten, VA-huvudmännens branschorganisation, tar fram rekommendationer för dimensionering av bland annat ledningsnät för dagvatten. I nuvarande gällande publikation, P110 Avledning av dag-, drän- och spillvatten¹⁰, anges till exempel minimikrav vid dimensionering av ledningsnät baserat på bebyggelsestäthet. Vid tecknande av exempelvis exploateringsavtal och markanvisningsavtal bör krav på hantering av dagvatten ställas minst i enlighet med Svenskt Vattens gällande funktionskrav.

4. Dagvattenhantering inom kommunal verksamhet

4.1 Vid nybyggnation och viss typ av renovering¹¹ av kommunala byggnader ska alltid förutsättningarna för att samla in regnvatten utredas. Om förutsättningar finns och kostnaden bedöms vara skälig ska dagvattnet samlas in och nyttiggöras.

Lokalt omhändertagande av dagvatten minskar belastningen på dagvattenledningsnätet och användning av dagvatten som vattenkälla kan minska användningen av dricksvatten. Genom att samla in regnvatten från kommunala byggnader och använda vattnet, till exempel vid bevattning av växtlighet eller vid grusupptagning, kan kommunen vara en förebild när det gäller både lokalt omhändertagande av dagvatten och att använda dagvatten som en resurs.

4.2 Vid inrättande av system för dagvattenhantering på kommunala fastigheter ska alltid möjligheterna att använda dagvattnet för att skapa mervärden utredas. Om möjligheter finns och kostnaden bedöms vara skälig ska dagvattnet användas för att skapa mervärden.

Vid inrättande av system för dagvattenhantering på kommunala fastigheter, framförallt i samband med nyexploatering men även i områden med befintlig bebyggelse, finns ofta möjlighet att använda dagvattnet för att skapa mervärden. Det kan handla om att använda dagvattnet för att skapa attraktiva boendemiljöer, närmiljöer till vård- och omsorgsboenden, förskolor och skolor men även om att skapa multifunktionella ytor, till exempel parker eller fotbollsplaner, där dagvatten kan fördröjas vid kraftig nederbörd.

Genom att ta tillvara de möjligheter att skapa mervärden som dagvatten kan innebära kan kommunen skapa attraktiva miljöer för sina medborgare och samtidigt bygga kunskap och erfarenhet samt bidra med goda exempel för andra fastighetsägare och exploatörer i kommunen.

---

¹⁰ P110 är tillgänglig via Svenskt Vattens hemsida: <https://vattenbokhandeln.svenskvatten.se/publikationer/>.

¹¹ Den typ av renoveringar som avses är till exempel byte av tak, husgrundsdränning eller andra åtgärder som på ett eller annat sätt innebär påverkan på byggnadens dagvattenhantering.

4.3 Östhammars kommun ska arbeta aktivt med att uppmuntra till och underlätta för fastighetsägare, exploatörer och verksamhetsutövare att vidta åtgärder i linje med kommunens dagvattenpolicy och riktlinjer för dagvattenhantering.

I samband med till exempel tillsyn av miljöfarlig verksamhet, detaljplanering, prövning av förhandsbesked och bygglov har kommunen en skyldighet att säkerställa att dagvatten tas omhand i enlighet med gällande lagar och regler. Genom tydlig och bra information om dagvattenhantering kan kommunen underlätta för de som bedriver verksamheter och/eller genomför byggprojekt att hitta lämpliga lösningar för dagvatten.

I befintlig bebyggelse har kommunen inte samma möjlighet att ställa krav på dagvattenåtgärder men kommunen kan på olika sätt arbeta aktivt med att uppmuntra till åtgärder. Det finns ett flertal dagvattenåtgärder som innebär ekonomiska eller andra fördelar för fastighetsägare och exploatörer. För småhusägare med kommunalt dricksvatten kan till exempel insamling av takvatten för bevattning innebära både lägre kostnad för dricksvatten och möjlighet till bevattning under perioder när det kommunala vattnet inte får användas för bevattning (under så kallade bevattningsförbud). Genom informationsinsatser kan kommunen bidra till ökad kunskap om dagvattenhantering och de möjligheter som det kan innebära för bland annat småhusägare och exploatörer.

Kommunen har även möjlighet att arbeta med ekonomiska incitament, till exempel genom att betala ut ersättning för att koppla bort stuprör från ledningsnätet¹² eller genom att göra förändringar i VA-taxan¹³ som innebär att det blir en tydligare ekonomisk fördel att ta hand om dagvatten på den egna fastigheten.

---

¹² Villa- och radhusägare i Lunds och Malmö kommun kan till exempel få ekonomisk ersättning för att koppla bort stuprör från ledningsnätet (<https://platsforvattnet.vasyd.se/ekonomisk-ersattning-for-att-koppla-bort-stupror/>).

¹³ I Östhammars kommun ingår i dagsläget dagvattenhantering i kostnaden för allmänt vatten och spillvattenavlopp. Möjlighet finns att differentiera taxan så att fastigheter som inte är anslutna till dagvattennätet betalar en lägre avgift.

Ordlista

Allmän dagvattenanläggning	En allmän VA-anläggning innebär att kommunen har rättsligt bestämmande över anläggningen och att den har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt vattentjänstlagen.
Avloppsvatten	Avloppsvatten är en samlad benämning för dagvatten, dräneringsvatten och spillvatten.
Bräddning	Ett tillfälligt utsläpp av avloppsvatten som görs när ett ledningsnät eller ett reningsverk blir överbelastat. Det kan ske vid kraftiga regn, snösmältning eller vid höjda vattennivåer när stora mängder vatten komma in i ledningsnätet på kort tid.
Dagvatten	Ytligt avrinnande regn- och smältvatten.
Dräneringsvatten	Grundvatten och nedträngande vatten från regn och snösmältning som avleds i dräneringsledning eller dike.
Förbindelsepunkt	Gränsen mellan den allmänna VA-anläggningen och fastighetsägarens VA-installation, som huvudregel 0,5 meter utanför fastighetsgräns.
Kommunal VA-anläggning	Vardaglig benämning för det som i lag benämns allmän VA-anläggning.
LOD	Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att dagvattnet tas om hand på plats, det vill säga lokalt, istället för att ledas bort via ett ledningsnät. Den vanligaste lösningen för LOD är infiltration i mark men det kan också vara utjämning i form av magasin eller diken.
Ovidkommande vatten	Vatten som utöver spillvatten finns i spillvattenledningar. Ovidkommande vatten kan bestå av anslutet dagvatten, anslutet dräneringsvatten och inläckage från marken om ledningarna inte är täta.
Skyfall	Kraftiga regn under en kort period kallas skyfall. Enligt Sveriges metrologiska och hydrologiska institutets (SMHI) definition är skyfall regn med en intensitet som är större än 50 millimeter per timme eller större än 1 millimeter per minut.
Spillvatten	Förorenat vatten från till exempel toaletter, dusch och tvätt.
VA	Vatten och avlopp.
VA-huvudman	Ägaren av den allmänna VA-anläggningen och den som ansvarar för drift och underhåll av den

allmänna VA-anläggningen. För Östhammars kommun är det Östhammar Vatten AB.

Vattenförekomst

En vattenförekomst är en specifik vattensamling i naturen av en viss geografisk storlek, till exempel en sjö eller en kustvik. Vilka vatten som är vattenförekomster beslutas av Vattenmyndigheterna.

Verksamhetsområde

Verksamhetsområde för allmänt VA är det område inom vilket vattenförsörjning, spillvatten och dagvatten har ordnats eller ska ordnas genom den allmänna VA-anläggningen. Kommunen ska genom kommunfullmäktige fastställa verksamhetsområdet med dess gränser.